

ЧАМИНСКИ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА – ПРЕСУДА

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

СОВЕТ НА ЕВРОПА

ЕВРОПСКИ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА

ПЕТТИ ОДДЕЛ

ЧАМИНСКИ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

(Жалба бр. 1194/04)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

24 Февруари 2011

Оваа пресуда ќе стане конечна и истата може да биде предмет на редакциски измени.

Напомена: Македонскиот превод на текстот на одлуката на Европскиот суд за човекови права е исклучиво информативен и од него не произлегуваат никакви права и/или обврски. Единствено официјалниот текст на одлуката на Европскиот суд за човекови права на англиски и/или француски јазик, објавена од страна на Судот е автентичен и се смета за оригинал. Не е дозволено објавување на овој превод на било каков начин без претходна дозвола од страна на Министерството за правда на Република Македонија, освен во случај доколку се користи за информирање.

ЧАМИНСКИ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА – ПРЕСУДА

Во случајот **Чамински против Република Македонија**,

Европскиот суд за човекови права (Петти оддел), заседавајќи во судски совет во состав:

Zdravka Kalaydjieva, Претседател,

Мирјана Лазарова Трајковска

Julia Lafrange, судии,

и Stephen Phillips, заменик *секретар на одделот*

Расправајќи на затворена седница на 31 Јануари 2011 година,

Ја донесе следнава пресуда, усвоена на истиот датум:

ПОСТАПКА

1. Постапката е иницирана со жалба (бр.1194/04) против Република Македонија поднесена до Судот согласно член 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи („Конвенцијата“) од страна на македонскиот државјанин, г-дин Александар Чамински („жалител“), на 8 декември 2003 година.
2. Жалителот беше застапуван од страна г-дин Т.Фидовски, адвокат од Скопје. Владата на Република Македонија („Владата“) беше застапувана од нејзиниот агент г-ѓа Р. Лазареска Геровска.
3. Жалителот тврдеше особено дека постапката траела неразумно долго и дека му било повредено правото на пристап до судот.
4. На 2 февруари 2011 година Претседателот на Петтиот оддел одлучи за жалбата да ја извести Владата. Во согласност со Протоколот бр.14, жалбата беше распределена на Совет од три судии.

ФАКТИ

ЧАМИНСКИ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА – ПРЕСУДА

1. Околности на случајот

5. Жалителот е роден 1956 година и живее во Словен Градец, Словенија.

6. Во Јуни 1992 година биле поднесени кривични пријави против пет луѓе („обвинетите„) под сомнение дека му нанеле (сториле) тешка телесна повреда на жалителот. На 16 Септември 1992 година истражен судија од првостепениот суд во Скопје (“Основниот суд“) започнал истражна постапка против обвинетите. Според изјавите земени на 25 Септември 1992 година како дел од предкривичната постапка, жалителот побарал оштета за загуба на приход и здобиени повреди. Тој изјавил дека подоцна ќе го прецизира тужбеното барање.

7. За времетраењето на постапката, Основниот суд закажал околу 40 рочишта (расправи). Повеќето од нив биле одложени бидејќи неможел да обезбеди присуство на обвинетите, нивните застапници или сведоците. Ниту едно од одложувањата не било побарано од страна на жалителот. Основниот суд исто така прибавил неколку мислења од експерти за време на постапката.

8. На 4 Јули 2003 година Основниот суд тројца од обвинетите ги прогласил виновни за сторена тешка телесна повреда и ги осудил на условна казна затвор. Жалителот дополнително бил советуван да поведе парнична постапка за надомест на штета. Во врска со тоа, било забележано дека жалителот побарал надомест само за нематеријална штета.

9. На 11 Декември 2003 година Јавниот обвинител поднел жалба против гореспоменатата пресуда. На јавната расправа одржана на 27 Јануари 2005 година, Апелациониот суд Скопје ја укинал пресудата во делот на казната, а ја потврдил во останатиот дел. Тројцата обвинети биле осудени на ефективна казна затвор од шест месеци. Според Владата, на 10 Ноември 2005 година Врховниот суд ја потврдил пресудата и го одбил барањето за вонредно преиспитување на правосилна пресуда на осудените.

10. На 6 Декември 2005 година жалителот завел парнична постапка против осудените и нивниот работодавач, барајќи надомест за материјална и нематеријална штета која ја претрпел како резултат на неговите повреди.

ЧАМИНСКИ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА – ПРЕСУДА

11. На 26 Јуни 2008 година првостепениот суд пресудил делумно во корист на жалителот и им наложил на осудените и нивниот работодавач заеднички да му исплатат 1,200,000 денари (во противвредност од 19,500 евра) во однос на нематеријалната штета. На 4 Септември 2008 година осудените изјавиле жалба. Предметот е сеуште активен пред Апелациониот суд Скопје.

2. РЕЛЕВАНТНО ДОМАШНО ЗАКОНОДАВСТВО

12. Законските прописи релевантни за конкретниот случај се опишани во случајот Борис Стојановски (види Борис Стојановски против Република Македонија, бр.41196/06, §§ 16-31, 6 Мај 2010).

ПРАВО

I. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 6 СТАВ 1 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

13. Жалителот се жалеше на должината на кривичната постапка и недонесување одлука во врска со неговото барање за надомест на штета. Судот смета дека вториот жалбен наод треба да се анализира како жалба за “пристап до судот“. Тој се повикал на член 6 став 1 од Конвенцијата, кој, доколку е релевантно, гласи:

“ При определување на неговите граѓански права и обврски, секој има право на фер ...судење во разумен рок предтрибунал.....”

A. Допуштеност

1. Компатибилност

а) Произнесувања на странките

14. Владата приговараше дека жалбата била надвор од надлежноста на Судот *ratione materiae* и *ratione temporis*. Во поткрепа на наведеното, тие ги наведоа истите аргументи како во случајот Борис Стојановски (погледни

ЧАМИНСКИ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА – ПРЕСУДА

Борис Стојановски против Република Македонија цитиран погоре, §§ 33, 34 and 41).

15. Жалителот не коментираше.

б) Оценка на Судот

16. Судот забележува дека кривичната постапка започнала во Јуни 1992 кога биле поднесени кривични пријави против обвинетите. На 25 Септември 1992 година жалителот поднел барање за финансиски надомест на штетата која ја претрпел како резултат на нападот. Тоа било моментот кога тој се стекнал со статус на оштетена странка во кривичната постапка, иако немало формална одлука со која се стекнал со тоа својство во постапката. Постапката завршила со пресуда од Врховниот суд на 10 ноември 2005 година.

17. Во такви околности и поради причините опишани во пресудата на случајот Борис Стојановски (види Борис Стојановски, цитиран погоре, §§ 40 and 43) кои се применуваат и на овој случај, Судот сметал дека жалбата е компатибилна *ratione materiae* со одредбите од Конвенцијата и дека Судот има временска надлежност да ја испитува кривичната постапка, доколку таа се однесува на жалителот, барем од 10 Април 1997 година кога тужената држава ја ратификувала Конвенцијата. Според тоа приговорите на Владата мора да бидат отфрлени.

2. Жалба за повреда на правото за “Пристап до суд“

а) Произнесувања на странките

18. Владата изјави дека Основниот суд правилно го советува жалителот да покрене засебна парнична за да го оствари своето право на надомест на штета со оглед на тоа дека тој истото не го направил во кривичната постапка во согласност со важечките закони, имено барањето не било прецизирано, ниту пропратено со соодветни докази. Од причина што жалителот бил успешен во последователната парнична постапка, немало основ за утврдување на повреда на неговото право за “пристап до судот“.

ЧАМИНСКИ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА – ПРЕСУДА

19. Жалителот не коментираше

б) Оценка на Судот

20. Судот забележува дека на жалителот му бил доделен надомест на штета во парничната постапка која тој ја завел според напатствијата на Основниот суд. Вистина е дека постапките сеуште се активни, но жалбениот навод пред Судот се однесува на правото за “пристап до судот“, а жалителот сега го имал тоа право.

21. Според тоа Судот смета дека повеќе не е оправдано да го продолжи испитувањето на овој дел од жалбата.(член 37§ 1(c)) (види *mutatis mutandis*, *SAS Arcalia v. France* (déc.), бр. 33088/08, 31 август 2010 година). Дотолку повеќе што не постојат особени причини кои се однесуваат на почитувањето на човековите права дефинирани во Конвенцијата кои бараат од Судот да го продолжи испитувањето согласно член 37 § 1 *in fine*.

22. Согласно наведеното, овој дел од жалбата треба да биде тргнат од листата на Судски предмети.

3. Времетраење на постапките

23. Владата не поднесе никаков приговор за допуштеноста по овој жалбен навод.

24. Судот забележува дека жалбата очигледно не е неоснована во рамките на значењето на членот 35 § 3 (а) од Конвенцијата. Понатаму, забележува дека жалбата не е недопуштена ниту по било кој друг основ. Поради тоа, мора да биде прогласена за допуштена.

Б. Основаност

1. Произнесувања на странките

ЧАМИНСКИ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА – ПРЕСУДА

25. Владата потврди дека целокупното времетраење на кривичната постапка било прекумерно. Основниот суд неуспешно се обидува да обезбеди присуство на обвинетите, што влијаело на должината на постапката.

26. Жалителот не коментираше.

2. Оценка на Судот

27. Во поглед на наодите опишани во точка 16 погоре, Судот смета дека временскиот период кој што треба да се земе во предвид во поглед на член 6 од Конвенцијата започнал на 25 септември 1992 година, датумот кога жалителот се стекнал со статусот на тужител во кривичната постапка (види *Atanasova v. Bulgaria*, бр. 72001/01, § 52, 2 Октомври 2008). Постапката завршила на 10 ноември 2005 година со одлука на Врховниот суд. Временскиот период релевантен за постапките траел повеќе од 13 години, во три судски инстанци, од кои осум години и седум месеци потпаѓаат во временската надлежност на Судот (по 10 април 1997 година, датум кога тужената држава ја ратификувала Конвенцијата).

28. Судот повторува дека разумноста на должината на постапката мора да се процени земајќи ги во предвид сите околности на случајот со повикување на следните критериуми: сложеност на предметот и однесувањето на жалителите и надлежните органи. (види *Frydlender v. France*[GC], бр.30979/96, § 43, ECHR 2000-VII).

29. Судот не смета дека предметот бил од сложена природа или дека било кое од одложувањата може да му се припише на жалителот.

30. Од друга страна, Судот смета дека главниот проблем кој што влијаел на времетраењето на постапките била неможноста на Основниот суд да обезбеди присуство на обвинетите, нивните застапници или сведоците. Овој недостаток е прифатен и од тужената Влада (види точка 27 погоре). Од таа причина на Основниот суд му требале 11 години да одлучи по предметот. Тој период, без сомнение е прекумерен и неможе да биде

ЧАМИНСКИ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА – ПРЕСУДА

надоместен со фактот дека Апелациониот и Врховниот суд го решиле случајот во разумен рок.

31. Согласно наведеното, постои повреда на членот 6 став 1 од Конвенцијата во однос на критериумот за разумен рок.

III. ПРИМЕНА НА ЧЛЕН 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

32. Членот 41 од Конвенцијата предвидува:

“ Кога Судот ќе оцени дека постои повреда на Конвенцијата или на протоколите, и доколку внатрешното право на засегнатата Висока договорна страна овозможува само делумна репарација на штета, тогаш доколку е тоа неопходно, Судот ќе му додели правична отштета на оштетениот.”

33. Жалителот не поднесе барање за правичен надомест. Согласно наведеното, Судот смета дека не постои потреба да му се додели било каков износ по тој основ.

ОД ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ ЕДНОГЛАСНО

1. *Одлучи да ја тргне жалбата од листата на предмети во оној дел кој се однесува на наводното немање на одлука по однос на барањето на жалителот за надоместот на штета;*
2. *Ја прогласува за допуштена жалбата што се однесува за должината на кривичната постапка;*
3. *Утврдува дека имало повреда на членот 6 став 1 од Конвенцијата во поглед на должината на постапката.*

Изготвено на англиски и доставено на писмено на 24 Февруари 2011 година, согласно членот 77 ставови 2 и 3 од Деловникот на Судот.

Stephen Phillips
Заменик секретар

Zdravka Kalaydjieva
Претседател